

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА “САМОЙЛЕНКО ТА ПОЛОНСЬКА ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 6566/05)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

18 грудня 2008 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Самойленко та Полонська проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:
п. Райт Маруст (Rait Maruste), *Голова*,
п. Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),
п. Володимир Буткевич (Volodymyr Butkevych),
п. Марк Віллігер (Mark Villiger),
пані Ізабель Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefivre),
пані Мірjana Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),
пані Здравка Калайджієва (Zdravka Kalaydjieva), *судді*,
та пані Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *Секретар секції*,
після обговорення за зачиненими дверима 25 листопада 2008 року,
вносить таке рішення, що було прийняте в той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена за заявою (№ 6566/05), поданою проти України до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) двома громадянками України, пані Самойленко Марією та пані Полонською Світланою (далі — заявниці), 8 грудня 2004 року.
2. Заявниці були представлені п. Авраменком Г., адвокатом, який практикує у м. Чернігові. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — п. Ю. Зайцевим.
3. 16 жовтня 2006 року Суд вирішив направити заяву Уряду. Відповідно до положень пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниці, мати та донька, народились у 1945 та 1972 роках відповідно та проживають у місті Києві, Україна.

1. Загальна інформація

5. На момент подій у справі підприємство «Спеценергобуд» (дочірнє підприємство Відкритого акціонерного товариства «Київенергобуд») та компанія «Атомспецбуд» (Державна будівельнопромислова компанія «Атомспецбуд») належали державі. До 29 травня 1996 року «Київенергобуд» було приватизовано, і держава вже не має частки у статутному капіталі підприємства. «Атомспецбуд» досі належить державі.

6. «Спеценергобуд» та «Атомспецбуд» були зайняті у роботі по ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи.

2. Проведення за позовом до «Атомспецбуд»

7. Рішенням від 8 грудня 1998 року Ватутінський районний суд м. Києва зобов'язав колишнього роботодавця, компанію «Атомспецбуд», сплатити пану С. — чоловіку та батьку заявниць відповідно — заборгованість із заробітної плати в сумі 5635 грн¹.
8. Коли рішення набрало законної сили, відділ державної виконавчої служби відкрив виконавче провадження.

---

¹ На момент винесення рішення 1490,74 доларів США.

9. 19 березня 2003 року пан С. помер. Відповідно до тверджень заявниць вони є єдиними спадкоємцями пана С.

10. У ході виконавчого провадження заявницям були виплачені кошти в сумі 290,16 грн. Решта заборгованості за рішенням від 8 грудня 1998 року залишається невиплаченою.

11. Наказом від 27 червня 2002 року Міністерством палива та енергетики «Атомспецбуд» було ліквідовано та створено ліквідаційну комісію. У результаті відділом державної виконавчої служби було винесено постанову про закінчення існуючих виконавчих проваджень та всі виконавчі документи були направлені ліквідаційній комісії.

12. Ліквідаційний процес триває.

3. Провадження за позовом до «Спеценергобуд»

13. Обидві заявниці працювали на «Спеценергобуд». У 1998 році вони звільнились.

14. 17 грудня 1998 року двома окремими рішеннями Ватутінський районний суд м. Києва зобов'язав колишнього роботодавця сплатити першій та другій заявниці заборгованість із заробітної плати, що їм належала, у сумі 4555,37 грн² та 1137,88 грн³ відповідно.

15. Коли зазначені рішення набрали законної сили, відділом державної виконавчої служби були відкриті виконавчі провадження з їх виконання. 12 березня 2004 року дані провадження були закінчені у зв'язку з тим, що у боржника не виявлено майно, на яке можливо звернути стягнення. Відсутня інформація, чи оскаржували заявниці постанови від 12 березня 2004 року та чи вживали вони інших заходів після цієї дати (наприклад, заходи, спрямовані на відновлення виконавчого провадження, чи визнання їх кредиторами, або інших дій).

16. Заявниці стверджують, що рішення, про які йдеться, залишаються невиконаними через відсутність коштів у підприємства-боржника. Вони ніколи не вимагали відшкодування шкоди від ділом державної виконавчої служби.

17. Відповідно до витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців у квітні 2007 року підприємство-боржник перебувало у процесі ліквідації. Однак є незрозумілим, коли було розпочато процедуру ліквідації та чи триває вона досі.

II. НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

18. Відповідне національне законодавство викладене у рішенні «Михайленки та інші проти України» (*Mukhaylenky and Others v. Ukraine*), (№№ 35091/02 та ін., пп. 24–33, ЄСПЛ 2004-XIII).

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ ТА СТАТТІ 1 ПЕРШОГО ПРОТОКОЛУ

19. Заявниці скаржились за пунктом 1 статті 6 Конвенції та за статтею 1 Першого протоколу на тривале невиконання рішень від 8 та 17 грудня 1998 року, винесених на їх користь. Вказані положення передбачають наступне:

Пункт 1 статті 6 Конвенції

«Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

Стаття 1 Першого протоколу

² На момент винесення рішення 1186,29 доларів США.

³ На момент винесення рішення 296,32 доларів США.

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права. Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів...»

А. Щодо прийнятності

20. Сторони не надавали зауважень з приводу прийнятності даної заяви.

1. Стосовно рішення від 8 грудня 1998 року щодо «Атомспецбуд»

21. Суд зазначає, що у даній справі заявниці не були сторонами у провадженні у Ватутінському районному суді м. Києва, а пан С. помер майже за два роки до того, як була подана заява до Суду. Відповідно до статті 6 Конвенції Суд зазначає, що заявниці не були залучені в основне провадження в цілому, а були задіяні тільки у виконавчому провадженні, оскільки вони успадкували від свого чоловіка та батька заборгованість за рішенням суду. За цих обставин вони не можуть стверджувати, що вони є жертвами порушення статті 6 Конвенції стосовно виконавчого провадження (див. *«Лопатюк та інші проти України» (Lopatyuk and Others v. Ukraine)*, №№ 903/05 та ін., пп. 13–14, 17 січня 2008 року). Таким чином, відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції скарга за статтею 6 Конвенції на тривалість невиконання має бути відхилена як така, що несумісна, *ratione personae*, з положеннями Конвенції.

22. Однак позиція щодо статті 1 Першого протоколу є відмінною, оскільки заявниці безсумнівно були власницями відповідних сум, присуджених судовими рішеннями, успадкувавши їх відповідно до загальних правил управління майном. Таким чином, вони мають право бути визнаними жертвами порушення статті 1 Першого протоколу. Суд вважає, що ця скарга не є очевидно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

2. Стосовно рішення від 17 грудня 1998 року щодо «Спеценергобуд»

23. За інформацією заявниць, Уряд був відповідальним за невиплату заборгованості за рішенням. Вони вказували, що «Спеценергобуд» виконував роботи у Чорнобилі в межах зони відчуження та що підприємство повністю контролювалось і фінансувалось державою, але остання не сплатила за послуги підприємства. На підтвердження заявниці надали копію листа від 21 лютого 2001 року з печаткою «Київенергобуд», у якому останній повідомляв про борг держави перед ним та про заходи, вжиті для повернення цієї заборгованості.

24. Уряд стверджував, що «Спеценергобуд» є приватним підприємством, отже, Уряд не є відповідальним за його борги. Уряд погоджувався, що «Спеценергобуд» отримав спецдозвіл на проведення діяльності в межах Чорнобильської зони. Однак він доводив, що діяльність підприємства мала посередницький характер та що підприємство ніколи самостійно не надавало своїх послуг в межах зони. Тому Уряд заявляв, що підприємство ніколи не фінансувалось з державного бюджету.

25. Суд зазначає, що «Спеценергобуд» було дочірнім підприємством «Київенергобуд» та що «Київенергобуд» було приватизовано щонайменше за два роки до того, як чоловік та батько заявниць звернувся до суду з позовом до нього. Суд повторює, що у ході виконавчого провадження стосовно приватних осіб відповідальність держави поширюється лише на організацію та належне здійснення такого провадження (див. *«Шестаков проти Росії» (Shestakov v. Russia)*, ухвала № 48757/55, 18 червня 2002 року). У разі подання скарги на

організацію та здійснення виконавчого провадження українське законодавство передбачає можливість оскаржувати у судах законність дій або бездіяльності державної виконавчої служби у виконавчому провадженні та вимагати від цієї служби відшкодування збитків за затримку виплати присуджених коштів (див., наприклад, «Дзізін проти України» (*Dzizin v. Ukraine*), ухвала № 1086/02, 24 червня 2003 року; «Кукта проти України» (*Kukta v. Ukraine*), ухвала № 19443/03, 22 листопада 2005 року). Заявниці, однак, не звернулись із позовом до державної виконавчої служби, та немає жодної ознаки того, що державна виконавча служба діяла в такий спосіб, який міг би привести до відповідальності держави.

26. У зв'язку з твердженням заявниць, що держава була відповідальна за невиплату заборгованості підприємства заявницям через те, що держава не виплатила свою заборгованість підприємству «Спеценергобуд», Суд зазначає, що лише той факт, що держава має заборгованість перед приватним підприємством — не обов'язково тягне за собою відповідальність держави за борги підприємства. В будь-якому разі, заявниці не надали жодних доказів на підтвердження їх вимоги.

27. Таким чином, не встановлено у даній справі зв'язку між діями та/чи бездіяльністю державних органів та неплатоспроможністю підприємства-боржника виплатити свої борги заявницям. Тому Суд не може вважати державу-відповідача відповідальною за невиконання рішення від 17 грудня 1998 року, винесеного проти «Спеценергобуд».

28. Отже, в цій частині заява є очевидно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції та має бути визнана неприйнятною відповідно до пунктів 1 та 4 статті 35 Конвенції.

В. Щодо суті

29. Сторони не подавали жодних зауважень стосовно суті заяви.

30. Суд зазначає, що рішення від 8 грудня 1998 року, винесене на користь заявниць, залишається невиконаним протягом дев'яти років та одинадцяти місяців.

31. Суд повторює, що він вже неодноразово встановлював порушення статті 1 Першого протоколу у подібних справах (див. «Михайленки та інші проти України» (*Mukhaylenky and Others v. Ukraine*), вищезазначене рішення, п. 64, та «Лопатюк та інші проти України» (*Lopatyyuk and Others v. Ukraine*), вищезазначене рішення, п. 22).

32. Отже, у даній справі мало місце порушення статті 1 Першого протоколу.

ІІІ. ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

33. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода

34. Заявниці вимагали невиплачену заборгованість, що їм належала за рішеннями від 8 та 17 грудня 1998 року, у сумах 7372,87 грн⁴ та 3955,38 грн⁵ відповідно. Також вони вимагали 34 970,32 грн⁶ та 18 760,80 грн⁷ відповідно за понесені втрати внаслідок тривалого невиконання цих рішень. Також вони вимагали 4080 євро кожній відшкодування моральної шкоди.

---

⁴ Приблизно 1097,25 євро.

⁵ Приблизно 588,65 євро.

⁶ Приблизно 5204,39 євро.

⁷ Приблизно 2792,04 євро.

35. Уряд стверджував, що вони не ставили питання необхідності виконання рішення від 8 грудня 1998 року. Він вважає вимоги щодо відшкодування понесених втрат та моральної шкоди надмірними та необґрунтованими.

36. Суд зазначає, що Уряд безсумнівно все ще має невиконане зобов'язання виконати рішення від 8 грудня 1998 року. Однак Суд не бачить жодного причинно-наслідкового зв'язку між встановленим порушенням та рештою стверджуваної матеріальної шкоди. Отже, Суд відхиляє цю вимогу. Також, на думку Суду, заявниці зазнали моральної шкоди внаслідок встановленого порушення. Вирішуючи на засадах справедливості відповідно до статті 41 Конвенції, Суд присуджує заявникам по 1000 євро кожній.

В. Судові витрати

37. Заявниці вимагали 135 євро кожній судових витрат.

38. Уряд стверджував, що ці суми були занадто надмірними.

39. Відповідно до прецедентної практики Суду заявник має право на відшкодування його/її судових витрат, якщо буде доведено, що вони були дійсно понесені, були необхідними та розумними щодо кількості. У цій справі, виходячи із сукупності наявних матеріалів та відповідно до зазначених критеріїв, Суд вважає можливим присудити заявникам загальну суму у 20 євро кожній компенсації судових витрат, понесених під час провадження у Суді.

С. Пеня

40. Суд вважає належним призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку плюс три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скарги за статтею 1 Першого протоколу на тривале невиконання рішення від 8 грудня 1998 року прийнятними, а решту заяви — непринятною.

2. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення статті 1 Першого протоколу.

3. *Постановляє*, що:

(а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявникам:

(i) несплачену заборгованість за рішенням від 8 грудня 1998 року;

(ii) 1000 (одну тисячу) євро кожній відшкодування моральної шкоди та 20 (двадцять) євро кожній відшкодування судових витрат, плюс будь-який податок, який може бути стягнуто з заявниць.

Ці суми мають бути конвертовані у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу;

(b) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткових пункти.

4. *Відхиляє* решту вимог заявниць щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою і повідомлено у письмовій формі 18 грудня 2008 року згідно з пунктами 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

К. ВЕСТЕРДІК (C. Westerdiek)
Секретар секції

Р. МАРУСТ (R. Maruste)
Голова секції